

УДК [378.1:001.895](477)

І. М. Грищенко,

д. е. н., професор, ректор, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

І. О. Тарасенко,

д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

Т. М. Нефедова,

аспірантка, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВНЗ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

I. Hryshchenko,

Dr. econ., professor, Rector, Kyiv National University of Technologies and Design

I. Tarasenko,

Dr. econ., professor, Head of financial and financial security department, Kyiv National University of Technologies and Design

T. Nefedova,

Postgraduate student, Kyiv National University of Technologies and Design

STRATEGIC PRIORITIES AND FORMS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS OF UKRAINE IN THE CONTEXT COMPETITIVENESS

У статті розглянуто проблеми інноваційного розвитку вищих навчальних закладів України, систематизовано чинники формування стратегії інноваційного розвитку ВНЗ в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності. Визначено основні форми переходу ВНЗ до інноваційної моделі сучасного університету — інноваційну матричну структуру та створення відокремленого підрозділу управління інноваціями.

The authors consider the problems of innovative development of higher education in Ukraine systematize factors of the universities innovation strategy shaping in the context of their competitiveness. The main forms of universities transition to the innovative modern university model and an innovative matrix structure have been determined. Besides creation separate innovation management department has been substantiated.

Ключові слова: інноваційний розвиток ВНЗ, малі інноваційні підприємства, системні чинники інноваційного розвитку, напрями підвищення конкурентоспроможності, реструктуризація, інноваційна матрична структура, трансфер технологій.

Key words: innovative development of universities, small innovative enterprises, system innovation development factors, trends, competition and restructuring, innovation matrix structure, technology transfer.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним з найважливіших чинників забезпечення конкурентоспроможності України у світовій економіці, з одного боку, і сприяння її переходу на засади реального (а не декларативного) інноваційно-інвестиційного модернізаційного розвитку — з іншого, є ефективне використання потенціалу інтелектуальної власності взагалі та викладачів і співробітників вищих навчальних закладів зокрема [1].

Інноваційна модель розвитку передбачає системне впровадження досягнень науки в реальний сектор економіки, а також активізацію інноваційної діяль-

ності організацій і бізнес-структур. Очевидним є те, що найважливішу роль у даному процесі повинна відігравати інноваційна діяльність ВНЗ. З огляду на це важливою складовою конкурентоспроможності вищих навчальних закладів стають орієнтовані на майбутнє та прогресивний розвиток інновації, спрямовані на створення змін у системі навчання та збереження їх позитивного результату. Крім того, навчальні заклади, які приділяють увагу інноваційній діяльності, здатні швидше адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, що створює їм додаткові конкурентні переваги.

За таких умов важливим пріоритетом державної інноваційної політики України повинно бути створення сприятливого інноваційного клімату та надання різнобічної підтримки вже існуючим та створюваним на базі державних ВНЗ малим інноваційним підприємствам, технопаркам та бізнес-інкубаторам. Особливе значення це має для технологічних університетів, оскільки в реальному секторі економіки України, незважаючи на наявний ресурсний потенціал держави, в основному вичерпані можливості нарощування виробництва за рахунок екстенсивних факторів. Одним із чинників інноваційного розвитку країни є інноваційний бізнес в цілому, а також його важлива складова — малі інноваційні підприємства, технопарки та бізнес-інкубатори, успішність функціонування яких при ВНЗ підтверджується зарубіжним досвідом. вирішення цих та інших питань у контексті підвищення конкурентоспроможності ВНЗ потребує реструктуризації діяльності університетів з виокремленням інноваційної складової, як пріоритетної. Необхідність більш глибокого осмислення новітніх концепцій управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів та факторів їх формування визначає актуальність даного дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Однією з важливих умов розвитку економіки знань є підвищення ролі в цьому процесі вищих навчальних закладів. Це обумовлюється такими специфічними характеристиками ВНЗ, як: відповідальність за відтворення науково-технічного та інтелектуального потенціалу, без чого інноваційний розвиток неможливий; функціонування заради виконання важливої соціальної функції, а не отримання та максимізації прибутку; ВНЗ є не лише навчальними центрами, але й центрами розвитку науки та інновацій. Так, у Законі України "Про вищу освіту" в числі основних завдань вищого навчального закладу виокремлюються завдання, спрямовані на виконання наукової функції [2]: провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури.

Радикальні соціально-економічні трансформації, які супроводжують процес інноваційного розвитку економіки, з одного боку, потребують продукування фундаментальних знань, з іншого — характеризуються підвищенням значення прикладних досліджень. За таких умов, зосередження інноваційної діяльності в окремих університетах є фактором, що принципово змінює їх статус на глобальному ринку освітніх послуг та високотехнологічної продукції, перетворюючи на провідних суб'єктів глобальної інноваційної мережі [3]. В Законі України "Про вищу освіту" інноваційна освітня та науково-дослідна діяльність є основними ознаками визнання навчального закладу університетом (академією, інститутом) [2]. Зазначене дозволяє зробити висновок, що розбудову системи конкурентоспроможних вищих навчальних закладів, здатних акумулювати і примножувати власний інтелектуальний потенціал і формувати інтелектуальний капітал нації, а також сприяти системній інтеграції освіти і науки та трансферу технологій у виробництво, є одним із пріоритетних стратегічних завдань державного рівня, спрямованим на досягнення міжнародних конкурентних переваг країни в цілому.

До ефективних форм співпраці ВНЗ і бізнес-структур у сфері інновацій слід віднести створення відповід-

ної інфраструктури, пристосованої для заохочення і підтримки прикладних досліджень в галузі науки і техніки у співпраці із залученими ззовні дослідниками, установами, урядовими агентствами та приватними компаніями. Практика зарубіжних університетів засвідчила, що функціонування малих інноваційних підприємств на їх базі надає вищим навчальним закладам переваги, серед яких: додаткові джерела фінансування діяльності ВНЗ; реалізація наукових інноваційних проектів; стимулювання наукової діяльності; надання практичних знань студентам; підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці; підвищення іміджу ВНЗ.

У такому партнерстві вищий навчальний заклад повинен допомагати підприємствам зробити правильний вибір на кожній із стадій їх інноваційного розвитку, виступати в ролі консультанта і помічника, сприяти зростанню інноваційного потенціалу та підвищенню ефективності їх діяльності. При цьому ВНЗ покликаний виконувати і освітню функцію шляхом розробки та впровадження інтерактивних освітніх продуктів. Це сприятиме популяризації інноваційного підходу в діяльності і бізнес-структур, і освітніх продуктів, виступаючи факторами їх конкурентоспроможності.

До найбільш авторитетних дослідницьких центрів світового рівня, дослідження яких сконцентровані навколо стратегічного розвитку висококонкурентних університетів світу, належать: The Center for Studies in Higher Education at UC Berkeley, The Center for International Higher Education (при Бостонському коледжі), The Center for Higher Education Policy Studies (при Школі менеджменту та управління в університеті Твенте), The Center for World-Class Universities of Shanghai Jiao Tong University.

Особливий досвід організації наукової та інноваційної діяльності має Німеччина: Федеральний уряд цієї країни прагне просувати науку й дослідження вперед, розглядаючи їх як ключові чинники інновацій, які виступають фактором зростання. Так, у період з 2010 і до 2013 року федеральні кошти в дослідження та розвиток освіти планувалося збільшити на 12 мільярдів євро з метою спрямування у 2015 році в цю галузь близько десяти відсотків внутрішнього валового продукту [4]. Необхідно відзначити, що наукові дослідження найвищого рівня здійснюються в сотнях наукових інститутів, об'єднаних у таких організаціях, як: Співтовариство імені Гельмгольца, Товариство імені Фраунгофера та Співтовариство імені Лейбніца, у яких визначним науковцям створюються такі умови для праці, які можуть запропонувати лише небагато установ у всьому світі.

Особливістю діяльності Товариства ім. Макса Планка, до складу якого належить 77 інститутів, є організація дослідницької роботи: інститути, що входять до його складу, самостійно визначають наукову тематику, одержують найкращі умови для праці та самостійність у виборі своїх співробітників. Для Товариства ім. Фраунгофера характерною є тісна співпраця з промисловістю: так, понад 80 науково-дослідних закладів проводять прикладні дослідження, передусім у галузі інженерних наук. 86 інститутів Співтовариства ім. Лейбніца проводять дослідження не лише у природничих, але й у гуманітарних, соціальних та економічних науках. Під дахом Співтовариства ім. Гельмгольца об'єднані 16 німецьких науково-дослідних закладів високих технологій — великі, часто екстремально дорогі установи, відомі у всьому світі, як, наприклад, Товариство досліджень важких іонів (ТДВІ), Німецький центр ракових досліджень (НЦРА), Німецький електронний синхротрон у Гамбургу (НЕС) чи Інститут полярних і морських досліджень ім. Альфреда Вегенера. Щороку інституту ім. Гельмгольца приваблюють тисячі зарубіжних дослідників, які користуються інколи навіть єдиним у світі унікальним обладнанням для фізичних чи медичних експериментів [3].

Товариство ім. Макса Планка, Товариство ім. Фраунгофера, Товариство ім. Лейбніца та товариство

ім. Гельмгольца мають відповідні підрозділи, функцією яких є підтримка науковців в області впровадження наукових результатів при університетах та НДІ. Послуги, які надаються такими підрозділами, включають: консультування, сприяння у створенні інноваційного підприємства, підготовку бізнес-плану, фінансування та промислове впровадження винаходів.

Аналогічний досвід існує і в національних ВНЗ. Так, у Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна було відкрито Інноваційний центр, який створено з метою ефективною комерціалізації наукових, технічних і технологічних розробок [5]. В його структурі функціонують: відділ трансферу й комерціалізації наукових, технічних і технологічних розробок; відділ із сертифікації, патентування, ліцензування та інтелектуальної власності; відділ з розвитку міжнародних відносин і грантової діяльності; аналітичний відділ. Стратегічними завданнями інноваційного центру визначено створення в університеті середовища, орієнтованого на ефективне використання наукового, науково-технічного й технологічного потенціалу ВНЗ з метою розробки, впровадження і промислового освоєння нової техніки, технологій і продуктів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників, студентів і аспірантів; залучення до активної дослідної діяльності в галузі високих та інноваційних технологій науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів університету; розвиток і впровадження інноваційних підходів і методів у навчальний процес; формування бази інноваційних розробок університету, національних і світових фондів та програм фінансування інноваційних проектів, різноманітних грантів.

До основних заходів, спрямованих на активізацію наукової та інноваційної діяльності ВНЗ України та сприяння її здійсненню, що реалізовувалися в Україні в останні роки, слід віднести: розробку Державної цільової науково-технічної та соціальної програми "Наука в університетах"; внесення змін до Закону України "Про здійснення державних закупівель", які дають можливість вищим навчальним закладам та науковим установам без проходження тендерної процедури здійснювати закупівлі за кошти спеціального фонду державного бюджету; відновлення дії угоди між Україною та Європейським співтовариством про наукове і технологічне співробітництво, якою передбачено фінансову підтримку наукових проектів вищих навчальних закладів, наукових установ шляхом звільнення від сплати ввізного мита та ЦДВ при ввезенні на митну територію України наукового обладнання, устаткування, комплектуючих виробів; запровадження комплексних міжвузівських наукових проектів, яке планувалося розпочати у 2013 р., з метою концентрації фінансових й людських ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки та вирішення важливих наукових, економічних, суспільних проблем, уникнення дублювання тематик, об'єднання зусиль декількох наукових шкіл на вирішенні нагальних проблем.

Не залишалися осторонь цих процесів і наукові кола вищих національних закладів України. Так, Резолюцією Міжнародного науково-практичного форуму "Наука і бізнес — основа розвитку економіки", який відбувся 11—12 жовтня 2012 року в м. Дніпропетровськ, визначено [6]: стратегічним пріоритетним напрямом діяльності ВНЗ і науково-дослідних установ України комерціалізацію наукових досліджень; під час формування наукових парків доцільність об'єднання наукових шкіл і матеріально-технічної бази наукових досліджень, урахування попиту реального сектору економіки; необхідність прискорення роботи ВНЗ щодо входження української міжуніверситетської мережі трансферу технологій та її інтеграції в європейську мережу EEN; доцільність висвітлення в мас-медіа досвіду спільних фундаментальних і прикладних наукових розробок ВНЗ

і бізнес-структур з метою поширення кращих та їх комерціалізації.

Враховуючи вимоги сучасності, існуючий досвід та зважаючи на важливість вирішення питання забезпечення проривного розвитку держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяння її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, у ст. 30 Закону України "Про вищу освіту" визначено статус дослідницького університету [2]. Основними критеріями, за якими університету може бути надано статус дослідницького, визначено такі: (1) розгалужена інфраструктура та матеріально-технічна база, що забезпечують провадження науково-освітньої діяльності на світовому рівні, зокрема визнані наукові школи, центри, лабораторії тощо; (2) міждисциплінарність освіти і науки, потужна фундаментальна складова наукових досліджень, якість яких підтверджена, зокрема, публікаціями у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях; (3) забезпечення високоякісної фахової підготовки докторів наук та здатність впроваджувати і комерціалізувати наукові результати, якість системи підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів у вищому навчальному закладі; (4) рівень інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, зокрема кількість міжнародних проектів, створених об'єктів права інтелектуальної власності, спільних з підприємствами та іноземними вищими навчальними закладами наукових проектів, грантів тощо; (5) місце в національному, галузевих та/або міжнародних рейтингах вищих навчальних закладів; (6) кількість публікацій за показниками визнаних міжнародних наукометричних баз та у міжнародних реферованих виданнях.

Отримання статусу дослідницького розширить права університетів, зокрема щодо [2]: базового фінансування за окремою бюджетною програмою Державного бюджету України на провадження наукової діяльності в обсязі не менш як 25 відсотків коштів, що передбачаються на його утримання, для проведення наукових досліджень, підтримки та розвитку їх матеріально-технічної бази; формування на конкурсних засадах тематики фундаментальних та прикладних наукових досліджень, науково-технічних розробок і самостійного затвердження річного тематичного плану; формування на своїй базі інноваційних структур різних типів (наукових та технологічних парків, бізнес-інкубаторів, малі підприємств тощо) на засадах поєднання інтересів високотехнологічних компаній, науки, освіти, бізнесу та держави з метою виконання і впровадження інноваційних проектів; прийняття остаточних рішень щодо присвоєння вчених звань; самостійно утворення разових спеціалізованих вчених рад для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії; встановлення нормативів чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду науково-педагогічного та наукового працівника; самостійно визначення статей та обсягів витрат власних надходжень; самостійного формування і затвердження штатного розпису науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників у межах визначених в установленому порядку коштів загального фонду на оплату праці та в межах наявних у вищому навчальному закладі власних надходжень; реалізації інших прав, передбачених законодавством.

Це надасть можливість активізувати наукову діяльність в університетах та поглибити її взаємодію з навчальним процесом шляхом розвитку дослідницької діяльності у ВНЗ; збільшення обсягу фінансування на оновлення матеріально-технічної бази університетів; залучення молодих фахівців у вітчизняний сектор наукових досліджень і розробок, забезпечити розвиток провідних наукових шкіл тощо.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Для досягнення теоретичного, методологічного і технологічного проривів в усіх сферах діяльності вищо-

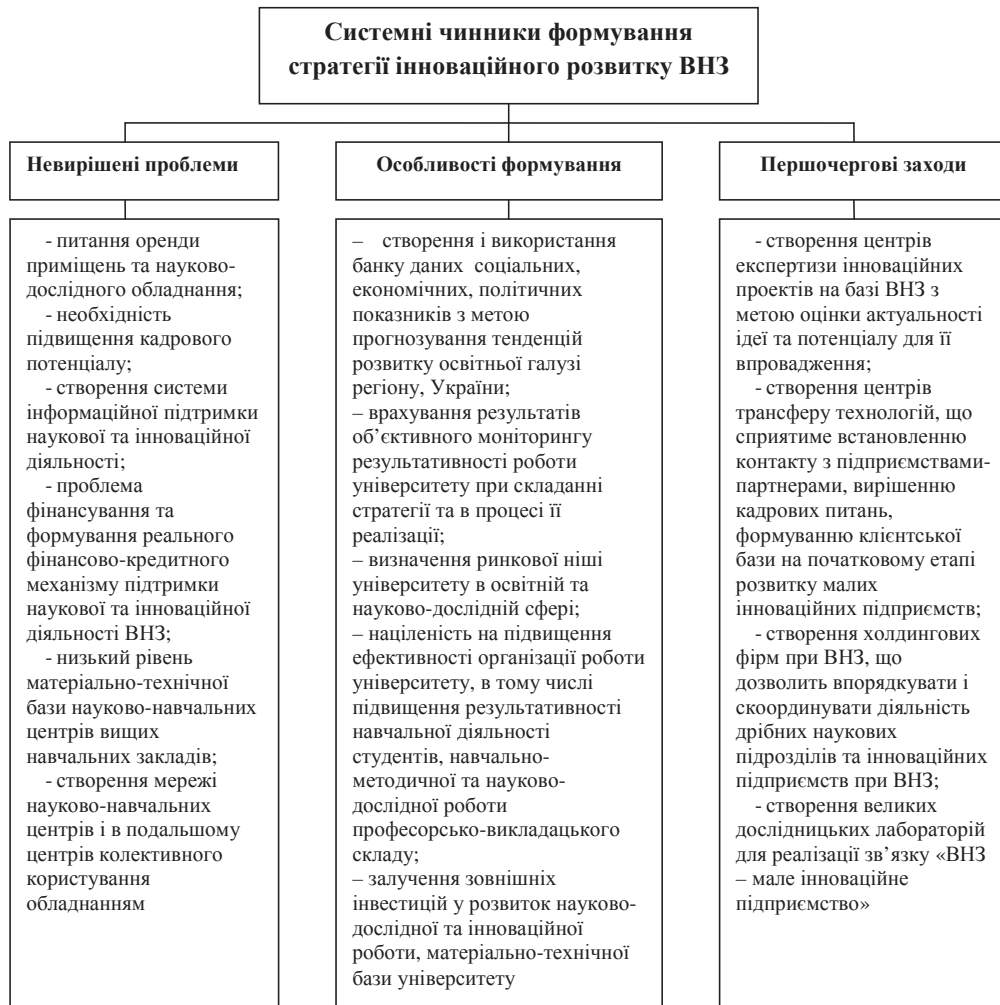


Рис. 1. Системні чинники формування стратегічного бачення та стратегії інноваційного розвитку ВНЗ

го навчального закладу, без яких унеможливується подолання економічних і технологічних криз, формування нового бачення перспектив і досягнення цілей вищої школи, потребується створення і підтримка дієздатної системи управління інноваційною діяльністю ВНЗ як основи забезпечення його конкурентоспроможності.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення ефективних форм інноваційної діяльності ВНЗ у контексті забезпечення його конкурентоспроможності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливість та пріоритетність інноваційного розвитку ВНЗ обумовлює необхідність розробки методологічних та методичних засад, практичного інструментарію та нормативного забезпечення, формування адекватної інноваційним завданням ВНЗ системи стратегічного управління. В той же час слід зважати і на проблеми, які постають перед ВНЗ на етапі інноваційних перетворень, серед яких потребують першочергового вирішення: питання оренди приміщень і наукового обладнання; проблема кадрового забезпечення, що обумовлено дією низки чинників, а саме: недостатністю кадрів та їх низькою професійною підготовкою, відсутністю у молоді можливостей реалізації творчих здібностей в умовах обмеженості фінансування, небажанням молоді пов'язати своє життя з наукою; удосконалення системи інформаційної підтримки малих інноваційних підприємств при ВНЗ (існує дефіцит інформації про засоби державної підтримки, про послуги з кредитування та лізингу, про потенційних інвесторів, про нові технології та обладнання); питання фінансової підтримки за відсут-

ності реальних фінансово-кредитних механізмів забезпечення такої підтримки (необхідно інтенсивно залучати джерела зовнішнього фінансування малих інноваційних підприємств при ВНЗ, розробляючи модифікації схем венчурного фінансування інноваційних проектів, бізнес-ангельську мережу, стимулюючи малі інноваційні підприємства при ВНЗ до участі у міжнародних проектах).

Для вирішення цих та інших проблем необхідним є формування стратегії розвитку сучасного університету, визначення стратегічного бачення як початку нового етапу у розвитку ВНЗ. При цьому під стратегічним баченням в даному контексті розуміють "...чіткий, продуманий напрям розвитку, який дає змогу оптимально розподілити ресурси в часі та створити (обрати) унікальну стратегію, методи і моделі її досягнення. Стратегічне бачення ВНЗ має відповідати на питання "Яким буде заклад через 30—50 років і що для цього потрібно?" [7].

При розробці стратегічного бачення і відповідної стратегії доцільно враховувати такі особливості:

- необхідність створення і використання банку даних соціальних, економічних, політичних показників з метою прогнозування тенденцій розвитку освітньої галузі на регіональному (національному, міжнародному) рівні;

- врахування результатів об'єктивного моніторингу результативності роботи університету при складанні стратегії та в процесі її реалізації;

- визначення ринкової ніші університету в освітній та науково-дослідній сфері;

- націленість на підвищення ефективності організації роботи університету, в тому числі підвищення результативності навчальної діяльності студентів, на-

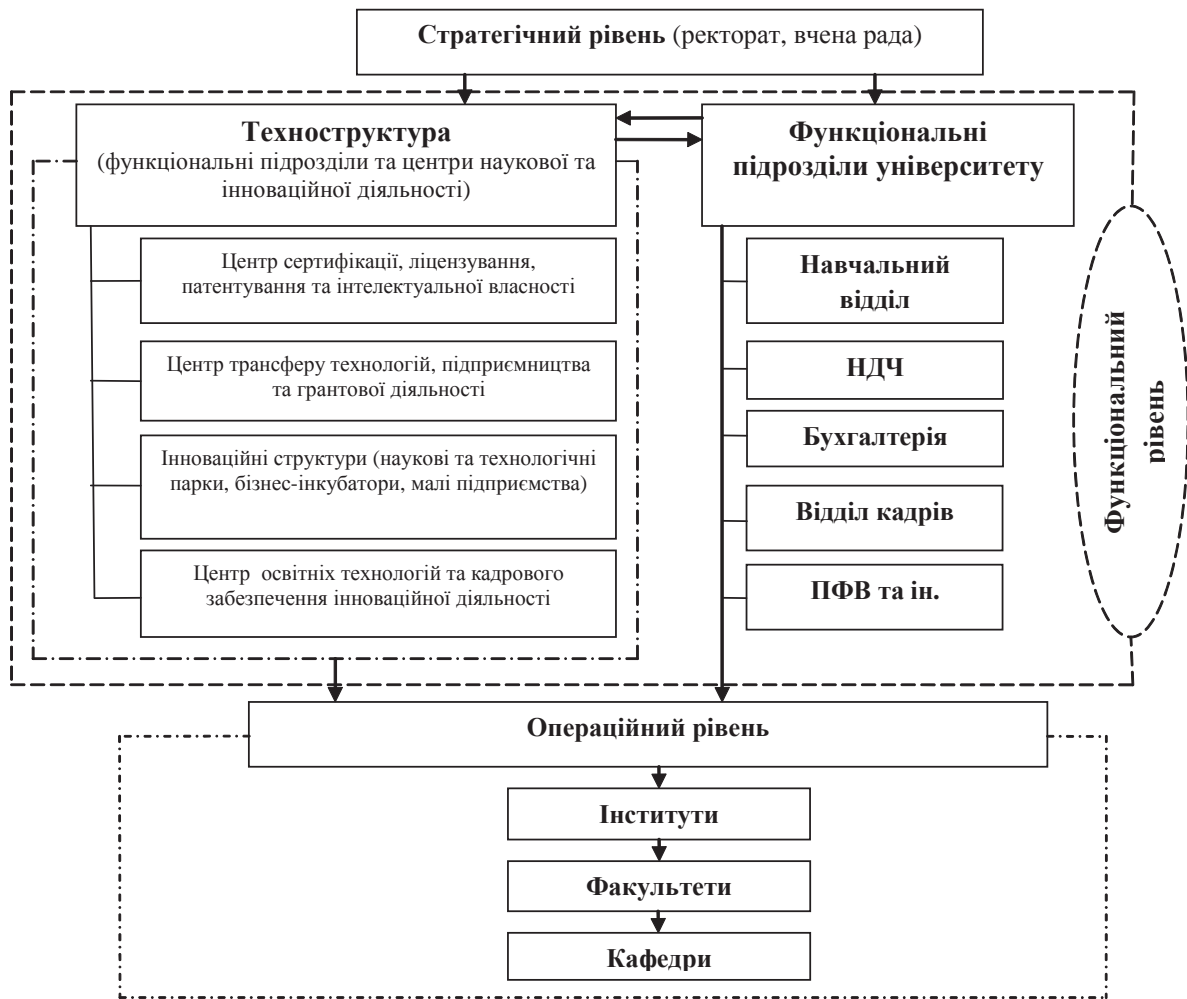


Рис. 2. Інноваційна матрична система управління вищим навчальним закладом

Удосконалено автором за даними [8].

вчально-методичної та науково-дослідної роботи науково-педагогічних працівників;

— залучення зовнішніх інвестицій у розвиток науково-дослідної та інноваційної роботи, матеріально-технічної бази університету.

На рисунку 1 представлено основні чинники формування стратегії інноваційного розвитку ВНЗ, які систематизовано за ознаками наявних проблем, особливостей формування стратегії інноваційного розвитку та першочергових заходів по її реалізації.

Реалізація інноваційної стратегії неможлива без формування відповідної політики у сфері інноваційної та наукової діяльності. Визначено, що інноваційна та наукова політика ВНЗ повинна формуватися виходячи з таких основних принципів:

— цілісність наукового та освітнього процесів і їх спрямованість на економічний і соціальний розвиток суспільства;

— концентрація наукових і фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках досліджень, проведення повного циклу досліджень і розробок, що закінчуються створенням готової продукції;

— підтримка провідних наукових шкіл і колективів, окремих вчених, здатних забезпечити високий рівень наукових досліджень і освіти;

— підтримка підприємницької діяльності у науково-технічній сфері;

— інтеграція науки і освіти в міжнародне співтовариство.

Успішність реалізації інноваційної політики, орієнтованої на досягнення конкурентних переваг, потребує

реструктуризації організаційної структури університетів з метою переходу на нову, інноваційну структуру. До переваг, які досягаються вищими навчальними закладами завдяки формуванню інноваційної структури управління слід віднести: розвиток науки та трансферу технологій; зростання рівня мотивації персоналу ВНЗ; розвиток наукових шкіл та колективів; підвищення рівня конкурентоспроможності випускників ВНЗ на ринку праці; більш приваблива освітня пропозиція. Зазначене формує позитивний імідж інноваційно-орієнтованого університету.

Як показують дослідження, європейські університети все більшу увагу приділяють трансферу технологій. Перш за все, це сприяє не тільки отриманню додаткових джерел фінансування, а й створенню образу навчального закладу, випускники і наукові працівники якого не лише мають високий освітній рівень, а є творцями та бенефіціантами економічного успіху, пов'язаного з комерціалізацією технологій. Об'єктом реструктуризації повинні бути всі структурні підрозділи університету, але перш за все — базові підрозділи "операційного рівня". Інноваційна матрична система управління ВНЗ в контексті забезпечення його конкурентоспроможності може бути представлена декількома рівнями (рис. 2), взаємодія яких повинна забезпечувати реалізацію інноваційного процесу на всіх його стадіях.

Як видно з рис. 2 на стратегічному рівні функціонують ректорат та вчена рада університету, визначаючи стратегію інноваційного розвитку, політику в інноваційній, науковій та інших сферах діяльності. На фун-

кціональному рівні — функціональні підрозділи, які забезпечують життєдіяльність ВНЗ у всіх сферах (навчальній, науковій, фінансово-економічній, культурній, господарській та ін.) і так звана техноструктура, яка являє собою поєднання функціональних наукових та інноваційних підрозділів і центрів.

Реструктуризацію організаційної структури управління університетом в контексті забезпечення його інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності необхідно здійснювати на підставі таких базових принципів:

1. Виділення стратегічно важливих для університету напрямів підготовки за ознаками: відповідності профілю університету; шансу реального лідерства за цими напрямками на регіональному (національному, міжнародному) рівні; обмеження за кількістю таких напрямів (5—6 за рекомендаціями експертів); формування у потенційних клієнтів стійкої асоціації даних напрямів підготовки з конкретним університетом.

2. Побудова оргструктури інститутів (факультетів) з обов'язковим відображенням виділених напрямків у їх найменуваннях. При цьому необхідно визначити оптимальну кількість інститутів (факультетів, кафедр, середнього штату кафедр).

Іншим підходом до вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку ВНЗ є створення підрозділу, який відповідає за інноваційну діяльність. Яскравим прикладом такої інноваційної структури є структура управління інноваційної політики та організації інноваційної діяльності МДУ ім. М. Ломоносова. Такий підрозділ виступає осередком інноваційної думки університету, дозволяє акумулювати науковий досвід та впроваджувати його в практичне застосування шляхом трансферу технологій, наукових парків та інкубаторів [8]. Вибір інноваційної структури університету повинен здійснюватися із врахуванням кількості напрямів підготовки фахівців, широти наукової тематики та розмірів ВНЗ. Загальним для усіх типів інноваційних організаційних структур залишається необхідність трансферу інновацій в практичну діяльність, зокрема в освітній процес.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загальну модель організації діяльності українських університетів необхідно будувати з урахуванням світових тенденцій, а саме з орієнтацією на: постійне підвищення якості вищої освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; оптимізації системи вищої освіти, її диференціації; інтеграції та глобалізації освітніх і наукових систем; кооперації бізнесу, освіти й науки; капіталізації освітніх послуг і наукових розробок; формування багатовекторної системи інвестиційного забезпечення університетської освіти, розвиток державно-приватного партнерства в цій сфері; розвиток малих інноваційних підприємств в структурі ВНЗ.

Для реалізації ефективною національної модернізаційної політики потребується розробка методологічних та методичних засад розвитку інноваційного сектора економіки, стимулювання інноваційної активності малих інноваційних підприємств при ВНЗ, що сприятиме як підвищенню їх конкурентоспроможності та формуванню позитивного іміджу, так і інноваційному прогресу суспільства в цілому. Враховуючи недостатній рівень дослідженості феномену конкурентоспроможності університетів в умовах глобалізації, подальші дослідження планують спрямувати на вирішення завдання комплексного аналізу сучасних концепцій забезпечення конкурентоспроможності університетів на національному та міжнародному рівнях та факторів їх формування з метою розробки наукових основ управління конкурентоспроможністю національної освітньої системи.

Література:

1. Старостіна А.О. Використання інтелектуальної власності науковців університету в рамках концепції відкритих інновацій: можливості і ризики для України / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко, Л.М. Названова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". — Випуск 144. — 2013. — 68 с. — С. 47—51.
2. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page2>
3. Антонюк Л.Л. Концепції міжнародної конкурентоспроможності університетів / Л.Л. Антонюк, В.І. Сатчик // Сайт Київського національного економічного університету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: kneu.edu.ua/get_file.php?id=2292
4. Освіта, наука, дослідження: позауніверситетські дослідження // Факти про Німеччину [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/osvita-nauka-doslidzhennja/main-content-07/pozauniversitetski-doslidzhennja.html>. — 2015.
5. У Каразінському університеті відбулося відкриття Інноваційного центру // Український науковий клуб університету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nauka.in.ua/news/education/article_detail/8356
6. МОНмолодьспорт: Від наукового пошуку до трансферу інновацій // Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Холод Б. Сучасний інструментарій вибору операційних стратегій розвитку ВНЗ / Б. Холод, О. Дашевська // Академічний огляд. — 2012. — № 1. — С. 9.
8. Макаркин Н.П. Матричное управление в высшем учебном заведении / Н.П. Макаркин, О.Б. Томили, И.М. Фадеева // Университетское управление: практика и анализ. — 2004. — № 1 (30). — С. 43—47.

References:

1. Starostina, A.O. Kravchenko, V.A. and Nazvanova, L.M. (2013), "University academics intellectual property utilization in the frameworks of the open innovations concept: opportunities and risks", *Visnyk Taras Shevchenko National University of Kyiv*, vol. 144, p. 47—51.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *The Law of Ukraine "On Higher Education"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (Accessed 4 February 2015).
3. Antoniuk, L.L. (2015), "Conceptions of universities international competitiveness" / L.L. Antoniuk, V.I. Satsyk, *The official site National Economic University*, available at: kneu.edu.ua/get_file.php?id=2292 (Accessed 4 February 2015).
4. Facts on Germany, (2015), "Education, science, research: non-university researches", available at: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/home1.html> (Accessed 4 February 2015).
5. The official site of Ukrainian scientific club, (2013), "Innovation Center opened in Karazin University", available at: http://nauka.in.ua/news/education/article_detail/8356 (Accessed 4 February 2015).
6. The official site of Ministry of Education, Science, Youth and Sports of Ukraine, (2013), "From scientific research to innovation transfer", available at: <http://www.kmu.gov.ua> (Accessed 18 February 2013).
7. Kholod, B. and Dashev'ska, O. (2012), "Modern toolkit for university operating strategies choice", *Akademichnyy ohlad*, vol. 1. p. 9.
8. Makarkin, N.P. Tomilin, O.B. and Fadeeva, I.M. (2004), "Matrix management in a university", *Universitetskoe upravlenie: praktika i analiz*, vol. 1, no. 30, pp. 43—47.

Стаття надійшла до редакції 23.01.2015 р.